

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІН НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Оксана Когут,

Світлана Стахурська, к.е.н.

Національний університет харчових технологій

Зміни в діяльності підприємств мають відбуватися у напрямку Цілей сталого розвитку, підсумкового документу Саміту ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (вересень 2015 р.). Серед 17-ти Цілей сталого розвитку: подолання бідності; подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства; забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці; забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх; створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва тощо. Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Кожна глобальна ціль була адаптована з урахуванням специфіки національного розвитку [1].

Сучасна світова пандемія дала людству шанс змінити вектор мислення, направити діяльність у нове, сучасне та дійсно корисне для всіх русло. При формуванні програм розвитку варто враховувати найперспективніші напрями соціоекономічного розвитку, які були представлені у Доповіді про можливості майбутнього ООН, де були визначені найкращі виходи з нинішньої кризи, викликаної пандемією COVID-19. Дослідники виділили 6 мегатрендів, що трансформують світ: змінюють індустрію, економіку, суспільства і породжують незліченні можливості для підвищення ВВП і поліпшення соціального добробуту. У найближчі п'ять років найкращі

ринкові ніші створять ексабайтова економіка, економіка добробуту, вуглецево-нейтральна економіка, економіка замкнутого циклу, економіка біоросту та економіка вражень [2]. Звісно ж така трансформація має відобразитися і на підприємствах харчовій промисловості.

1. Ексабайтова економіка: гіперпідключені люди і пристрої. Все більше на підприємствах галузі відбувається автоматизація виробництва. Заводи постійно оновлюють технологічне обладнання, виготовлене провідними світовими виробниками. Таке обладнання дозволяє мінімізувати пряме втручання людини у виробництво, тим самим відбувається зменшення частки людської праці, а якість продукції постійно покращується. Автоматизуються процеси виробництва, складування і відвантаження (логістичні процеси). Через пандемію майже всі підприємства почали робити доставку «до дверей». Все більше людей долучаються до мережі Інтернет для того, щоб зробити замовлення, не виходячи з квартири/будинку. Тим самим підприємства все більше можуть заявити про себе. Перспективною стає доставка за допомогою сучасних пристроїв – дронів.

Економіка добробуту: переосмислення здоров'я. Це, мабуть, найнагальніша тема. Люди ще ніколи так не задумувались про власне здоров'я, як зараз. Здоров'я залежить від нашого харчування. Харчова промисловість у сучасних умовах націлена на те, щоб максимально забезпечити організм людини усіма необхідними нутрієнтами. Це спонукає харчові підприємства розробляти унікальні рецептури. Люди все більше довірятимуть тим підприємствам, які враховують їх потреби. Так, зараз у тренді розробка продуктів без цукру, безлактозних продуктів тощо. Адже тут йдеться саме про врахування особливих потреб людини.

Вуглецево-нейтральна економіка: масштабовані рішення щодо скорочення CO₂. Понад 80% енергії використовується саме з газу, решта – це електроенергія. Крім цього, 64% спожитої енергії припадає саме на виробничі процеси, ще 31% – на системи опалення та нагріву води, а решта – це втрати [3]. Постає питання щодо впровадження енергоефективних

технологій. Заходами, які підприємства почнуть впроваджувати для скорочення викидів CO₂, можуть стати наступні: регулювання пальників тепла, заміна компресора, оптимізація системи стисненого повітря, модернізація системи освітлення.

Економіка замкнутого циклу: «Не витрачай даремно – не житимеш у нестатках». Термін «Recycling» (повторне використання) останнім часом у всіх на слуху і досить популярний у легкій промисловості, проте і харчову не обходить стороною. На багатьох харчових підприємствах вже використовується і запроваджується комплексне використання сировини і технології замкнутого циклу. Все більш необхідною для харчових підприємств стає побудова сучасних очисних споруд з повторним використанням води.

Економіка біоросту: нові агрокультури та біоматеріали. Як вже було зазначено раніше, харчові підприємства націлені зараз на те, щоб створити максимально корисні продукти з усіма необхідними нутрієнтами для організму людини. Для цього може стати незамінним помічником така технологія, як гідропоніка. Обладнання для гідропонічних систем може бути встановлене безпосередньо на самому підприємстві, що дозволить скоротити витрати на постачання сировини і гарантувати її якість. На сьогодні створене штучне м'ясо, яке науковці вважають безпечним і потенційно навіть більш корисним, ніж натуральне. У процесі культивування можна регулювати поживну цінність продукту – наприклад, зменшити вміст холестерину і «шкідливих» жирів та збільшити частку корисних. Ще одна перевага лабораторного м'яса – його «чистота». Продукт створюється у стерильному середовищі, без участі тварин, а значить, в організм людини не потраплятимуть з м'ясом пестициди та антибіотики.

Економіка вражень: «від володіння до відчуття». У харчовій промисловості, зокрема, впроваджується 3D-друк, який дозволяє наперед задати особливі характеристики продукції, особливий вигляд та склад. Кожна

людина зможе замовити для себе унікальний продукт з унікальною рецептурою і особливим набором поживних речовин саме для неї.

Отже, «шість економік майбутнього» – це неймовірний поштовх до розвитку і харчової промисловості. Це дає можливість поставити потреби людини на перше місце, максимально зробити акцент на оздоровленні людства, збереженні навколишнього середовища та нашої планети в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення: 30.10.2020).

2. Шість економік майбутнього: де в ООН побачили ринки на \$30 трлн. URL: <http://www.management.com.ua/tend/tend1238.html> (дата звернення: 30.10.2020).

3. До 60% енергії можуть заощаджувати хлібопекарські підприємства, якщо будуть впроваджувати заходи з енергоефективності. URL: <https://saee.gov.ua/uk/news/3519> (дата звернення: 30.10.2020).